

Afrapportering af de tidlige indsatser, **deadline 15. februar 2019**

Projektet og projektleder	Familiegrupper i dagtilbud, projektleder Ulla Parbo Hefsgaard
<p>Kort beskrivelse af projektet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mål, Målgruppe, Indhold/metode 	<p>Familiegrupper i dagtilbud er en tidlig indsats, der har til formål at understøtte det enkelte barns trivsel og udvikling ved at styrke forældrenes handlekompetencer i deres samspil med barnet.</p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • At skabe <i>bedre trivsel for det enkelte barn</i> ved at udvikle de voksnes ressourcer og handlekompetencer, så de giver barnet de bedste rammer for at udvikle sig og indgå i fællesskabet • At give forældrene en større bevidsthed om, hvordan egen adfærd og de rammer, som de sætter for barnet, påvirker barnets trivsel og udvikling. • At understøtte institutionens <i>samarbejde</i> med forældrene vedrørende barnet. <p><u>Målgruppe:</u></p> <p>Målgruppen for familiegrupper i dagtilbud er familier, der oplever en spirende udfordring i forhold til barnets trivsel eller udvikling, og hvor forældrene har brug for ekstra støtte til at omsætte vejledning fra det pædagogiske personale i dagtilbuddet</p> <p><u>Metode:</u></p> <p>Familiegrupper i dagtilbud tager afsæt i Marlborough-metoden, som er en anerkendt metode til flerfamiliebehandling (Asen & Scholz 2009). Vigtige elementer, som går igen i de ugentlige familiegruppemøderne, er, at forældrene reflekterer sammen og giver hinanden sparring, samt at der igangsættes aktiviteter, hvor børnene og forældrene er sammen, og hvor forældrene kan få støtte og guidning fra det familiegruppemedarbejderne i de situationer, der opstår undervejs – f.eks. konflikter eller at få barnet til at deltage.</p>
<p>Status på projektet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Antal forløb afholdt - Antal forløb planlagt - Generel fremdrift - Tilslutning/efterspørgsel 	<p>Familiegrupperne startede i november 2016 som pilotafprøvning i område syd (Oddervej, Horsensvej og Skanderborgvej). I november 2017 og februar 2018 er der startet familiegrupper op i henholdsvis område vest og nord, så indsatsen nu er bydækkende.</p> <p>Per 1. februar 2019 har i alt 105 familier været en del af et familiegruppeforløb, hvoraf de 21 stadig er i gang. Der er i alt 56 familier, der har afsluttet et forløb. 10 familier er tilbudt en anden indsats undervejs, f.eks. igennem socialforvaltningen, og 18 familier er stoppet før tid, hvilket som oftest skyldes at de har haft svært ved at afsætte tid til forløbet.</p> <p>Ved opstart af projektet blev der budgetteret med en kapacitet på 144 familier pr. år, svarende til 6 familier pr. gruppe og 12 uger pr. forløb. Dette har vist sig ikke at holde stik. I 2018 er der startet 71 familier op i grupperne. Igennem interviewene i evalueringen har vi forsøgt at undersøgt årsagerne til den lavere deltagelse, og kan se følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der er ikke plads til så mange familier i lokalerne, hvis der også er søskende og to forældre med. 4 familier er den bedste gruppestørrelse (familiegruppemedarbejdere og interview med casefamilie) - Der har ikke været søgning nok til grupperne, som i perioder har haft færre familier. Dette skyldes ifl. tovholderne, at det kan være vanskeligt for daginstitutionerne at sælge tilbuddet til forældrene, pga.: <ul style="list-style-type: none"> o Manglende kendskab til familiegruppen, hvis man ikke tidligere har haft familier med o Det er svært at tage "den svære samtale" med forældrene – man træder ind over noget, der foregår i familien o Nogle familier er utrygge ved at tage imod en kommunal indsats – er bange for at blive sat i bås med nogen, der har sværere problemstillinger (fremgår også af interview med casefamilie). - Det har taget tid at få de første familier ind ved opstart af nye grupper. Dette sås særligt i syd frem til medio 2017 og igen i nord i første halvår af 2018. - Grupperne i nord har siden oktober været slået sammen til én gruppe grundet langtidssygemeldinger. (Dette bliver permanent fra 2019, hvor medarbejderkapaciteten samtidig tilpasses).
<p>Økonomi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pris pr. forløb/barn (vigtig!) 	<p>Der er et mindreforbrug i 2018 på knap 500.000 kr. Dette skyldes, at udgifterne til kompetenceudvikling samt til frikøb af sundhedsplejerskerne har været lavere end budgetteret. Kompetenceudviklingen er blevet billigere, fordi der næsten udelukkende er brugt interne undervisere, der har ikke været behov for at frikøbe familiegruppemedarbejderne særskilt til kompetenceudviklingsaktiviteter, og der har kun</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Forklaring på større afvigelser i budget/ regnskab 2018 - Forklaring på justeringer i budget 2019 	<p>været få udgifter til lokaleleje og forplejning. Timesatsen til sundhedsplejerskerne har været budgetteret højere end der er blevet faktureret.</p> <p>Afvigelserne justeres til i det reviderede budget for 2019 – se oversigt</p> <p>Ved fuld kapacitetsudnyttelse er prisen pr. familie ca. 22.000 kr. Men med den lavere kapacitetsudnyttelse i 2018 ligger prisen pr. familie på ca. 44.000 kr.</p>
<p>Evalueringresultater</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proces - Effekt (Indikation af effekt for børnene – hvilke effekter regnede vi med, og hvad har vi opnået? – kig tilbage i indsats teorien) <p><i>Evt. evalueringsrapport vedlægges som bilag</i></p>	<p>Der er i januar-februar 2019 foretaget en evaluering af indsatsen – vedlagt som bilag. Evalueringen tager udgangspunkt i besvarelserne af de spørgeskemaer, som sendes til forældre og personale i barnets institution efter end forløb, suppleret med casestudier af to familier, som har deltaget i forløbet i perioden oktober 2018 til januar 2019, samt interview med en forælder, som har deltaget i familiegruppeforløbet med sin familie tidligere på året.</p> <p>Evalueringen viser, at indsatsen har positiv effekt på forældre-barn relationen og de rammer, som barnet indgår i derhjemme. Forældrene bliver mere sikre i forælderrollen, får bedre handlekompetencer og bliver tydeligere forældre. Forældrene udvikler deres evne til at skabe rammer og struktur for barnet og bliver bedre til at sætte sig i deres barns følelsesmæssige tilstand – sætte ord på og forstå barnets følelser.</p> <p>Med familiegruppen skabes således et godt grundlag for netop at understøtte og styrke barnets trivsel, udvikling og læring, herunder også i forhold til barnets deltagelse i fællesskaber i institutionen og senere skolen.</p> <p>Opsummerende viser den kvantitative del af evalueringen (spørgeskemaerne), bl.a. følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forældrene mener særligt, at forløbet har haft en positiv effekt på deres adfærd i forhold til at støtte deres barns trivsel og udvikling • Personalet mener særligt, at forløbet har haft en positiv effekt for forældre-barn relationen • Halvdelen af personalet mener i høj grad, at forløbet har understøttet deres samarbejde med forældrene • Forældrene har generelt en mere positiv opfattelse end personalet af familiegruppens effekt på forældrenes handlekompetencer og barnets trivsel <p>Forældrene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 89% af forældrene oplever i meget høj eller i høj grad, at de har fået råd og vejledning til, hvad de kan gøre for at støtte deres barns trivsel og udvikling. • 83% af forældrene oplever i meget høj eller i høj grad, at de gør noget anderledes end før for at støtte deres barns trivsel og udvikling. • 59% af forældrene oplever i meget høj eller i høj grad, at deres barn trives bedre end før forløbet <p>Personale i barnets institution:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 84% af personalet oplever i høj eller i nogen grad, at forældre-barn relationen har udviklet sig positivt • 59% af personalet oplever i høj eller i nogen grad, at barnet trives bedre i institutionen • 79% af personalet oplever i høj eller i nogen grad, at familiegruppeforløbet har understøttet samarbejdet med forældrene
<p>Organisatorisk læring i projektet</p> <ul style="list-style-type: none"> - inddragelsesprocessen i starten og undervejs, ledelsesmæssig forankring mv. - hvad har vi lært? 	<p>Der har igennem projektperioden været fokus på at få udbredt kendskabet til familiegrupperne i dagtilbuddene, bla. via tovholdernetværket, som består af én pædagogisk leder fra hvert dagtilbud, via hjemmeside, tilbud om informationsmøder i institutionerne, mv. På trods af dette, har det i perioder været vanskeligt at rekruttere nok familier til at fylde alle seks familiegrupper op, hvilket der også er spurgt ind til i evalueringen</p> <p>Tovholderne fortæller i interviewet, at de har forskellige oplevelser med at rekruttere familier til grupperne. De påpeger, at det især er vigtigt, at ledelsen og tovholderne sørger for, at personalet får et godt kendskab til indsatsen. Det fungerer bedst, når familiegrupperne er noget, personalet ofte taler om og udbreder som en helt almindelig mulighed. Det kan være grænseoverskridende for pædagogerne at tale med familierne om det, hvis forældrene ikke selv føler, de har behovet. Det tager tid, og det kræver en vis erfaring for personalet, så de føler sig trygge ved at tilbyde et familiegruppeforløb til forældrene.</p>

	<p>Ifølge forældrene (interview med casefamilie) kunne man sagtens gøre mere ud af at reklamere for tilbuddet – f.eks. via busreklamer, Facebook mv. Ligeledes peger både tovholdere og forældre på, at man skal præsenteres for tilbuddet allerede når man starter i institutionen, eller i mødegruppen/FIV, så det ikke virker fremmed, hvis man senere får behov for det.</p>
<p>Kobling med de øvrige tidlige indsats, SLF, styrket pædagogisk læreplan, mv.</p>	<p>Set ud fra Børn og Unges arbejde med <i>forebyggelse og rettidig indsats</i>, er familiegruppen ifølge tovholderne uundværligt og et virkelig godt og vigtigt tilbud. Det er vigtigt at der er et mere alment tilbud til familierne, som ikke er et specialtilbud.</p> <p>Familiegruppen opleves desuden som vejen frem til at inddrage forældrene/hjemmet, så man arbejder med et <i>helhedsperspektiv</i> og ikke kun med barnet i institutionen. Familiegruppen giver således også en mulighed for en ny vej ind i <i>samskabelse</i>: Nu er der faktisk samarbejde mellem personale og forældre, hvor de arbejder med det samme. Med familiegruppeindsatsen hjælper man også forældrene til at deres børn skal blive <i>så dygtige, som de kan</i>, da barnets trivsel er afgørende for dette.</p> <p>Familiegrupper i dagtilbud kobler sig naturligt på flere af de øvrige tidlige indsats i de tilfælde, hvor der er behov for en familierettet indsats. Eksempelvis kan der – ifm. et forløb med Tværfaglig enhed, et Robusthedsforløb eller en KOB vejleders arbejde i institutionen – vise sig udfordringer, som også omhandler forældre-barn relationen. I disse tilfælde kan udviklingen af praksis i daginstitutionen og udviklingen af forældrenes handlekompetencer medvirke til en endnu større effekt for det enkelte barns trivsel.</p> <p>Herudover kan familiegruppen være en naturlig vej at gå ifm., at der afholdes et Trivselsmøde for familien.</p>
<p>Fremtidsscenerier og forslag til justeringer</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overvejelser om videreførelse af indsatsen efter projektperioden - Forslag til justeringer 	<p>Evalueringen af familiegrupperne viser, som nævnt, at indsatsen har en positiv effekt på forældrenes handlekompetencer, forældre-barn relationen og barnets trivsel. Herudover giver både tovholdere, familiegruppemedarbejdere, personale og forældre i evalueringen udtryk for, at der er et behov for en indsats som familiegruppen.</p> <p>Tovholderne forklarer, at forældrene lærer virkelig meget af selv at stå med barnet og gøre det, de lærer i familiegruppen. Familiegrupperne har mere tid og flere kompetencer end ved den almindelige forældrevejledning i institutionen.</p> <p>Tovholdere og familiegruppemedarbejdere fortæller videre, at de redskaber, forældrene får i familiegruppen, er helt afgørende for barnets opvækst – ikke kun i børnehaven men også videre hen i skolelivet osv. Hvis der ikke tages hånd om det allerede i vuggestuen/børnehaven, så står skolen med det, og så er problemet vokset endnu større. Skolerne vil i så fald modtage færre robuste børn og flere udadreagerende børn, der mangler klare rammer. Familiegrupperne betyder ifølge tovholdere og familiegruppemedarbejderne, at børnene bliver mere socialt klar til skolestart, hvormed der spares ressourcer på skoleudsættelse.</p> <p>Ud fra evalueringen af indsatsen tyder det på, at der både ses et behov for familiegrupperne, og at de har en effekt for børnene. Det er dog en forholdsvis omkostningstung indsats, hvilket dels skyldes, at kendskabet til tilbuddet ikke er stort nok endnu blandt forældrene og personalet. Herudover er organiseringen af familiegrupperne forholdsvis tung på ledelse og administration, idet den faglige ledelse og administration er lagt ud til den enkelte gruppe/værtsinstitution.</p> <p>Hvis man ønsker at videreføre familiegrupperne efter 2019, kan det derfor være relevant at se på organiseringen af indsatsen. Eksempelvis kunne ledelsen og administrationen centraliseres mere, og måske kan man få en mere samlet og fleksibel medarbejdergruppe, som i højere grad kan tilpasse kapaciteten ud fra efterspørgslen.</p>